

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. 6. An mulier, quæ incerta de obitu primi viri, nupsit secundo, licitè
reddat debitum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

divortii, seu separationis quoad thorum, & cohabitacionem; teneri reducem admittere in conjugale consortium. Difficultas est. 1. si captivus in captivitate defecit à fide v. g. amplexus est Mahomerismum? 2. si in captivitate suscepit liberos ex alia? 3. si redux esset interim vitiatus corpore, mutilatus, deformis &c. Ad 1. certum est 1. per eam apostasiam non esse solum conjugale vinculum, natum ex matrimonio, quod fideles contraxerunt; cum matrimoniâ fidelium nullo casu, sine DEI revelatione, potestate homini concessâ dissolvi possint ex dict. Certum est 2. si talis conjunx captivus per vim præcisam, & absolutam, coactus fuisset ad signa solum externa falsæ sectæ v. g. vi circumcisus, aut idolo immolare coactus, ex hoc capite non posse illum rejici ab altero. Sic enim spoliaretur jure suo sine omni sua culpa. V. n. 390.

Certum est 3. conjugi fideli, cujus conjunx ab hostibus captus defecit à fide, & Mahomerismum v. g. voluntariè suscepit, nec ad fidem, esto posset, redire velit, etiam liber captivitate, omnino licitum esse, illum rejicere quoad thorum, & cohabitacionem; non tamen posse transire ad alias nuptias, dum iste vivit, quia matrimoniâ fidelium non solvuntur ob unius lapsum in hæresim, aut contumeliam Creatoris; prout superioribus qq. traditum est. V. n. 1549.

1852. Ad 2. Resp. si mulier in captivitate suscepit liberos ex alio, per vim præcisam, oppressa, non posse illam reducem à viro etiam quoad thorum, ex hoc præcisè titulo respui. Nam adulterium ex vi præcisâ commissum, non præbet justam causam diverrendi etiam innocenti ex n. 1537. secus est, si voluntariè per n. 1525. si per vim solum conditionalem, seu gravem metum, ut plerumque incutere solent barbari, nisi voluntati eorum pareatur, constat ex dictis n. 1528.

1853. Ad 3. Resp. per nullam infirmitatem, vel vitium corporis superveniens matrimonio fidelium legitimè contracto solvi matrimonium vel quoad conjugale vinculum, vel quoad thorum, nisi tale sit, quod alterum deobliget à consortio thori propter evidens periculum infectionis, pestis, morbi gallici &c. ut dictum est à n. 1030.

§. 6.

An mulier, que incerta de obitu primi viri, nupsit secundo, licite reddat debitum?

Videtur, quòd non; quia, in dubiis tior pars est eligenda; & quidem non ex mere consilio, sed ex præcepto universali pro omnino dubio resultante ex rationibus, opinionibus contrariis, quarum altera affirmat, rem esse prohibitam, & malam; altera negat, esse licitam; juxta regulam juris traditam c. ad audientiam, c. Significasti, de homicid. c. Juvenis. de sponsal. at in hoc casu, cum mulier, incerta de obitu primi viri, nupsit secundo, est propriè dubium, an secundo licitè reddat debitum? cum sit incertum, an stet matrimonium cum eo, consequenter an sit vir, suus? & in tali casu, non reddere, tutius est; ergo reddens in illo dubio debitum, peccat, consequenter illicitè agit.

Ma. prob. 1. quia operans, stante illo dubio, operatur sine dictamine conscientie, quòd hic & nunc sibi liceat operari; loquimur enim de dubio propriè, quando scilicet intellectus habet se ad diversa, quin ulli accedat, manens omnino in suspensio. At omne, quòd non est ex fide, id est, ex dictamine conscientie, peccatum est; ergo qui operatur cum illo dubio, peccat. 2. quia operans cum illo dubio peccat contra legem amicitie cum DEO, & subjectionis illi, ut supremo Domino, ac Legislatori debita; hæc enim lex petit, ut non tantum abstineamus ab his, quæ scimus offendere; sed etiam, de quibus dubitamus, ampet ea, si fiant, non sit offendendus amicus, Dominus, Legislator? 3. quia operans cum tali dubio contemnit DEUM, ejusque legem; quia virtualiter dicit: sive detur præceptum divinum, hanc actionem prohibens; sive non detur; volo hanc actionem exequi. Minor etiam probatur. Nam illa pars est tutior, quam, si sequaris nullum committes peccatum; sed in eo casu mulier, incerta de morte prioris viri, non reddendo debitum secundo viro, stante hac incertitudine, sequitur sententiam, quæ dicit, prohibere esse illi in hac circumstantia reddere, nullum committet peccatum; ergo.

Verum in hoc casu contrarium decisum est in c. Dominus 2. b. t. ut constat ex textu relato in n. 1846. ubi expresse dicitur, quòd

debitum non denegat, consequenter reddere petenti debeat. Ex qua decisione Pontificia, atq; adeo certâ (cùm sit in questione juris) satis apertè eadit propositio in n. 1854. Ad rationes in contrarium dupliciter responderi potest. 1. trans. ma. N. min. 1. quoad hoc, mulier in eo casu necessariò manet dubia propriè, nimirum suspensa, & neutri adherens, ex diversis, quæ illi proponuntur. Nam. 1. si assentiatur parti dicenti, teneri reddere, ducta motivo, quia pro tali casu sic decisum est, non operatur cum dubio propriè dicto, seu suspensio in alterutram partem intellectû.

1856. Secundo, si per iudicium reflexum accedat ei sententiæ (quæ probabiliter dicitur, licere, tunc reddere; esto alia dicat, non licere) subnixum motivis actûs directi affirmantis, ut subest certis circumstantiis. Nam licet illa opinio directâ, quæ affirmat, licere, procedat ex motivis directis, minus probabilibus, quàm sint ea, ex quibus procedit opinio directâ, negans licere; si tamen intellectus reflectens super actum directum, probabiliter affirmantem, licere, & ejus motiva non sumpta solitariè, sed in his circumstantiis (1. quòd opinio directâ contradicens, manet incerta. 2. quòd penes alterum, pro quo stat opinio affirmans licere, stet possessio libertatis, & matrimonii. 3. quòd nemo spoliari debeat jure, bonâ fide quaesito, sine causa illum deturbante; ubi legis prohibentis existentia est etiam, moraliter incerta. 4. quòd opinio negans licere, non evertat probabilitatem, etiam respectivam opinionis directæ stantis pro licentia) mihi saltem multò probabilius est, intellectum prudenter posse reflexè pronuntiare, mulierem sub hoc dictamine procedentem, vel à confessario ad sic procedendum directam, non modò non agere cum ullo dubio propriè dicto, sed etiam, cum recta, justaq; regula morum, avertente omni omnino culpam.

1857. Cujus ratio est, quia licet fortè intellectus videns, per rationes oppositas suaderi quidem, probabilius, existentiam legis prohibentis (si conferantur cum rationibus actûs directi negantis existentiam legis, si considerentur secundum se) non posse reflexè pronuntiare, nihilominus licitum esse operari, quod probabilius est, probari: prudenter tamen pronuntiare potest, non dari legem prohibentè proximè obligantem,

si reflectamus supra iudicium directum affirmans licere, non nudè sumptum; sed, ut subest dictis circumstantiis, quòd non obstante illâ majori probabilitate adhuc etiam respectivè probabile sit, eam non darij & voluntas antecedenter sit in possessione libertatis contra legem, quàm diu ejus existentia non constat saltem morali certitudine. Nam his seclusis voluntas possessione suæ libertatis spoliari non debet; neq; lex vim proximè obligandi obrinet apud eum, cui intimata non est ejus existentia, saltem morali certitudine, ut diximus in tit. 2. l. 1. Decretal.

Quòd autem probabilitas absoluta actûs 1858. directi, stantis pro una parte contradictionis, etsi minor oppositâ, per hujus excessum non deiciatur à statu veræ probabilitatis, etiam collata cum hoc excessu, inde fit; quia probabile solum evertitur per certum oppositum; nam magis, & minus probabile, simul consistere possunt, cùm reflexè considerans momenta utriusq; actûs secundum se, & judicans unam partem esse probabilem, & alteram oppositam magis probabilem, sibi non contradicat; idem enim est, ac si diceret: existentia rei habet apparentiam veri, sed carentia existentie, majorem; in quo nulla est actuum contradictio circa objectum: si autem utrumque consideret, prout subsunt datis circumstantiis, quæ subsistunt, rectè pronuntiabit in eo casu, non existere legem proximè obligantem.

Hanc porò regulam (in dubio melior est 1859. conditio possidentis) non tantum in materia justitiæ, sed in quacunq; alia, locum habere, expressè docet P. Thomas Sanchez l. 1. matr. D. 9. n. 11. ubi ait cum dubitatur de vinculo contracto, voluntatem possidere, ac pro illa judicandum. Nec obstat, requiri bonam fidem possidentis. Nam voluntas ante hoc dubium bonâ fide possedit libertatem, nec dubium superveniens, quòd sollicitâ diligentia vinci nequit, tollit bonam fidem. Sic ille ibidem, dignus lectu usq; ad n. 12. & l. 2. D. 41. n. 24. Et ideo etiam negandum est, quòd adducit P. Halden in Brevio Theol. c. 4. Thes. 2. antithes. 2. assert. 1. volens, in occurso opinionis probabilioris, negantis honestatem, & licentiam alicujus actionis, assertam à sententia minus probabili, non posse amplius judicari, esse illam honestam, quando in tali occurso ma-

jur datur apparentia, & fundamentum judicandi, eam actionem esse difformem legi, & sententiam, quæ asserit ejus conformitatem cum lege, esse falsam.

Nam complures hoc assertum rectissime negant; cum opinio nitens illo etiam motivorum excessu, adhuc maneat incerta, nec oppositam reddat certò falsam; cum id fiat per certum; nec evincat legis existentiam ut proximè obligantis, cum existentiam ejus non doceat morali certitudine; nec denique voluntatem dejiciat à sua possessione contra legem, quàm diu, eam dari, non est, saltem moraliter, certum. Accedit, quòd ad summum sequatur, in occursum sententiæ probabilioris contra honestatem actionis, assertam à minus probabili, non posse actu directo prudenter judicari, esse honestam; non autem, non posse actu reflexo, cujus objectum sit actus directus cum suis motivis non secundum se, sed consideratis, prout subsunt circumstantiis, de quibus supra n. 1856. Dixi superius nego minorem, & primò propter rationes allatas ibi, in statim seq. Jam N. eandem secundò, quòd pars suadens, non reddere debitum in dato casu, sit tutior, sumendo partem tutiorem, ut à quibusdam contrariis exponitur, expositione relata in n. 1854. Nā in dato casu mulier, non reddendo debitum petenti bonà fide, peccaret, contra jus, in cujus possessione bonæ fidei est secundus maritus; 2. contra decisionem Papæ in n. 1855.

1860. Resp. 2. ad object. in n. 1854. N. ma. quòd hæc juris regula (in dubio tutior pars est eligenda) sit præceptiva universaliter in quocunq; casu opinionum sibi contradicentium. Nam etsi verum sit, quòd operans in & cum tali dubio (nimirum quando intellectus habet se ad diversa, & nulli eorum accedit) peccet; ex hoc tamen solum sequitur, & assertæ probationes nil aliud evincunt, quàm quòd sic dubius, manens sic dubius, non possit licitè prodire in partem minus tutam; non autem, quòd adhibita reflexione super motivis actus directi non secundum se, sed sub iis circumstantiis, de quibus n. 1856. reflexè perpensis, non possit formare dictamen practicum, quòd citra ullam culpam in illis circumstantiis suadetur licitum; & secundum illud licitè operari. Deinde, eatenus ea juris regula (in dubiis tutior pars est eligenda) esset universaliter præceptiva, quatenus concursus

opinionum, quarum una affirmat rem esse illicitam, altera licitam, necessario induceret intellectum in inevitabilem suspensum omnis actus circa diversa, quæ proponuntur; & voluntas, sic suspensa intellectu, prodiens in actum circa unam partem contra dictionis, non electà tutiore, peccaret; sed ea necessitas nullo modo probatur; cum intellectus judicio reflexo, de quo supra, possit prudenter determinare, quid hic nunc agendum; quo posito:

Etsi in eo casu non eligeret tutiorem (hoc est, faventem legi contra libertatem) non operaretur sine conscientia, ex quo patet ad 1. probat. majoris negatæ, quæ habetur supra. Neq; lex amicitia; aut subjectionis ad Deum, debito conscientia; seu obligatione naturali petit, ut voluntas conformet se legi divinæ, quando ejus existentia nec est moraliter certa, sed positivè dubia, nec morali certitudine intimata; ex quo patet ad prob. 2. & ad 3. prob. supra. Resp. etsi quis in dato casu non eligat tutiorem, ductus dictamine reflexo, quo dictum est, nec sequi, quòd operetur in dubio, nec intervenire ullum etiam virtuales Dei contemptum, de quo ibi, ut patet consideranti.

Nec ex cit. capitulis, quibus habetur illud juris principium, (in dubio tutior pars est eligenda) evincitur illud esse universaliter, & in omni materia præceptivum, ut etiam notat D. Antoninus apud Esparzam de opinione probabili. p. 3. a. 165. dicens: eligere in dubiis viam tutiorem, consilii est, non præcepti. Aliis enim, inquit, oporteret multos ingredi religionem, in qua tutius vivitur, quàm in seculo. Licet in casu dubii propriè dicti, cum intellectus defectu fundamenti sufficientis, ut unam determinatè partem prudenter suadeat, manet suspensus, tutior pars eligenda sit, ea nimirum, quæ citra peccatum fit; non extenditur tamen ad casum, cui favet opinio practice probabilis, ut pluribus ostendimus in tractatu de actibus humanis, & vim universalem præcepti, ex dictis capitulis non probari, fuscè ostendit Esparza, de opin. probab.

Colligitur etiam ex c. Cum per bellicos, sæpè cit. ubi Leo Pontifex vocat inculpabile factum mulierum, quæ viros proprios in captivitatem abductos, aut interemptos parentes, aut nunquàm à dominatione recedentes liberandos, ad aliorum conjugium, sollicitè digne cogente, transferunt. Itè non esse culpabilem

judicandum, & tanquam alieni juris per-
valorem, qui personam ejus mariti, qui
jam non esse existimabatur, assumpsit.
Nam, si in casu, quo mulieribus illis mors
suorum prius virosum certa non erat, ex
conscientia tenebantur partem tutiorem
amplecti, nimirum non transire ad secun-
das nuptias, quia sic nullum materialiter
peccatum commississent; dici non pote-
rat *inculpabile factum*, si nihilominus
transiverunt, solum *putantes*, esse mor-
tuos, aut *credentes*, non liberandos: & ta-
men Pontifex earum factum vocat *incul-
pabile*, modo secundum maritum relin-
quant, & ad primum redeant, si is reverta-
tur; ergo illa juris regula: *in dubijs turior
pars est eligenda*, non est universaliter
præceptiva, & in omni materia; circa
quam opiniones oppositæ confligunt, si
pro utroque adsint rationes probabiles.

ARTICULUS V.

An secunda nuptiæ sint benedicendæ?

1863. Super hac materia duo sunt capitula,
hoc titulo. Primum est c. *Capellanum* 1.
h. 1. ubi Alexander. III. præcipit, Capella-
num, qui secundas nuptias benedixit, ab
officio, & beneficio suspensum, cum lite-
rarum testimonio mitti ad sedem Aposto-
licam, appellatione cessante. Alterum c.
Vir autem 3. eod. ubi Urbanus. III. dicit,
virum & mulierem ad bigamiam trans-
euntem, non debere à Presbytero benedici;
quia, cum aliâ vice benedicti sint, eorum
benedictio iterari non debet.

1864. Pro expositione utriusque cc. not. 1. per
Capellanum hic intelligi Parochum, cui ex
officio incumbit nuptijs interesse, & bene-
dictionem nuptialem conjugibus præstare,
ut notat Gonzalez in cit. c. *Capellanum*. n.
2. & constat ex Trid. sess. 24. de reform.
matrimonij c. 1. ubi Concilium simpliciter
statuit, non præcipiendo sed *hortando*, ut
novi conjuges ante benedictionem Sacra-
mentalem, in templo suscipiendam, in
eadem domo non cohabitent. 2. simpli-
citer statuit, ut benedictio à proprio Pa-
rocho fiat, neque à quoquam, nisi ab ipso
Parocho, vel Ordinario, licentiam ad præ-
dictam benedictionem faciendam alij Sa-
cerdoti concedi posse, quacunquē con-
suetudine etiam immemorabili, vel privi-
legio non obstante. Et ideo, qui conjugibus
benedictionem nuptialem etiam in

Tom. 17.

primis nuptijs præstare ausus fuerit sine
licentia proprii ipsorum Parochi, vel Ordina-
rii, juxta Trid. cit. ipso jure tam diu sus-
pensus manet, quamdiu ab Ordinario
ejus Parochi, à quo benedictio suscipienda
erat, absolvatur.

Hanc porro suspensionem non incur- 1865.
rit, qui conjugibus benedictionem sine
proprii eorum Parochi, vel Ordinarij li-
centia præstat ex ignorantia dictæ legis,
nisi conjuncta sit cum *ingenti temeritate*,
ut docet Sanchez l. 3. hic d. 48. n. 7. cum
alijs. Hoc enim denotant ea verba: *qui
ausus fuerit*; seu *temerè præstiterit*. Nam
verbum *temerè* importat propriè aliquid
facere cum contemptu legis, ut notat St.
Thomas 2. 2. q. 53. a. 3. ad. 2. cum Cajeta-
no ibid. apud Barbof. de *dictionibus*. V.
temerè. Suspendio autem illa, de qua n.
priori, infligitur ipso jure; cum ly *suspen-
sus maneat*, sint verba præsentis temporis,
quæ latam sententiam important, ex com-
muni regula de censuris, & cum commu-
ni tenet Barbof. in Trid. cit. 166. volens
cum Hurtado de *censur. tract. de suspens.
difficult.* 13. n. 40. extendi posse nedum
ad officium, sed etiam ad beneficium.

Not. 2. benedictionem conjugalem 1866.
non posse, nisi inter missarum solemnias
fieri, docere Barb. cit. n. 151. ubi etiam
subjungit, eam posse omitti à contrahenti-
bus secundas nuptias, si in prioribus sint
benedicti, imò nec posse recipere juxta n.
1863.

Not. 3. quod dicitur in Trid. cit. ne
conjuges ante benedictionem Sacerdota-
lem, in Templo suscipiendam, in eadem
domo cohabitent, esse solum consilij, non
præcepti, ut patet ex illis verbis: Præterea
eadem Sancta Synodus *hortatur*.

Not. 4. in quaestione: *an sit peccatum*, 1867.
*consummare matrimonium, ante receptam
benedictionem nuptialem*, secluso nimi-
rum Scandalo, & contemptu hujus Eccle-
siastici usus? R. negativè ex n. priori.
Non esse mortale communis tenet cum
Rebello, p. 2. l. 2. q. 7. n. 2. nec unde sit
veniale; ex Trid. colligitur, cum sit so-
lum consilij, ne prius in eadem domo co-
habitent.

Dices: ergo talis benedictio poterit o- 1868.
mnino omitti sine peccato, modò absit
scandalum, & contemptus: at hoc dici
non potest, cum Concilium expressè di-
cat:

N n n

cat: